

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อติดตามผลนักเรียนที่จบหลักสูตรอาชีวศึกษา (ม.ศ.6) จากสถานศึกษาเอกชน ว่าได้ไปศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ หรือว่างงาน และมีปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ อันสืบเนื่องมาจากการจัดบริการทางการศึกษาของสถาบันเดิม หรือไม่ อย่างไร ในกรณีที่ผู้สำเร็จการศึกษาได้ประกอบอาชีพการติดตามผลมุ่งศึกษาถึงคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา ในด้านความสามารถในการปฏิบัติงานการประกอบอาชีพ ว่าผู้จบการศึกษาได้นำความรู้และประสบการณ์จากการศึกษาในสาขาวิชาที่ตนเรียนมา ไปใช้ในการปฏิบัติงานวิชาชีพได้หรือไม่เพียงใด

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นสำหรับผู้สำเร็จอาชีวศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด (Closed end) แบบปลายเปิด (Open end) และแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) บรรจุข้อกระทงเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัว การจัดบริการทางการศึกษาของสถาบันเดิม สถานภาพเกี่ยวกับการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ หรือการว่างงานของผู้สำเร็จการศึกษา ในด้านการประกอบอาชีพ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาที่ประกอบอาชีพและผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างได้ประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา 7 ด้าน คือ ความรู้ ความสามารถทางวิชาการ ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ วิธีการปฏิบัติงาน คุณลักษณะพิเศษ บุคลิกภาพ มนุษยสัมพันธ์ และทัศนคติต่ออาชีพ

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้สำเร็จอาชีวศึกษา (ม.ศ.6) หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ จากสถานศึกษาเอกชน แผนกวิชาณิชยกรรม ช่างอุตสาหกรรม และศิลปกรรม ที่สำเร็จรุ่นปีการศึกษา 2517, 2518 และ 2519 ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างมีระบบ ในจำนวนที่มีขนาดใหญ่พอที่เป็นตัวแทนของประชากรที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 369 คน แต่สุ่มเพิ่ม

เป็น 566 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 411 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 72.61 ผู้วิจัยได้คัดเลือกแบบสอบถามชนิดที่ตอบสมบูรณ์มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 396 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 69.96 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งทั้งหมด ซึ่งเป็นจำนวนที่ต้องการ จากแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน ทำให้ทราบว่าผู้สำเร็จการศึกษาที่ประกอบอาชีพที่มีใช้ส่วนตัว จำนวน 165 คน ผู้วิจัยจึงส่งแบบสอบถามอีกชุดหนึ่ง จำนวน 165 ฉบับ ไปยังผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างของหน่วยงานที่ผู้สำเร็จการศึกษาสังกัดอยู่ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจากหัวหน้าหน่วยงานเป็นจำนวนทั้งสิ้น 160 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.97 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนค่าความคาดหวังเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป การศึกษาหรือการประกอบอาชีพ และการว่างงาน หากค่ามัธยเทศของความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการทางการศึกษาของสถาบันเดิมของผู้สำเร็จการศึกษา ทดสอบการแจกแจงของคะแนนรวมความสามารถในการปฏิบัติงานวิชาชีพของผู้สำเร็จอาชีวศึกษา (ม.ศ.6) ในทัศนะของผู้สำเร็จการศึกษา และในทัศนะของผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้าง ด้วยการทดสอบภาวะสารูปสันนิทติ (Test of Goodness of Fit) โดยใช้ค่าไคสแคว (Chi-Square) ค่าความคาดหวังประสิทธิผลสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความสามารถในการปฏิบัติงานวิชาชีพ ของผู้สำเร็จการศึกษาในทัศนะของตนเองและผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้าง โดยใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Coefficient of Correlation) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาและผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้าง ที่มีต่อความสามารถในการปฏิบัติงานวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา โดยการทดสอบค่าซี (z-test) เปรียบเทียบความสามารถในการปฏิบัติงานวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษาแต่ละรุ่นปีการศึกษาในทัศนะของตนเอง และของผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้าง โดยการใช่วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนชั้นเดียว (One Way Analysis of Variance) เปรียบเทียบความสามารถในการปฏิบัติงานวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา แผนกวิชาพาณิชยกรรมและช่างอุตสาหกรรม ในทัศนะของตนเองและผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้าง โดยการทดสอบค่าที (t-test) แบบทางเดียว

๖ ๖
ขอค้นพบ

การวิจัยเพื่อติดตามผลนักเรียนที่สำเร็จอาชีวศึกษา (ม.ศ.6) จากสถานศึกษา-
 เอกชน ได้ขอค้นพบ ดังนี้

1. ผู้สำเร็จอาชีวศึกษา (ม.ศ.6) หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ จากสถานศึกษา
 เอกชน ศึกษาต่อร้อยละ 42.72 ประกอบอาชีพ ร้อยละ 32.32 ศึกษาต่อและประกอบอาชีพ
 ร้อยละ 11.11 วางงาน ร้อยละ 9.85
2. ผู้สำเร็จการศึกษาศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของรัฐ ร้อยละ
 73.80 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของเอกชน ร้อยละ 8.30 ระดับปริญญาของรัฐ
 ร้อยละ 14.41 ระดับปริญญาของเอกชน ร้อยละ 3.49
3. ผู้สำเร็จการศึกษาที่ศึกษาต่อ ร้อยละ 52.84 ยอมรับว่าตนเองเป็นผู้ที่มี
 อุปสรรคในการศึกษา ซึ่งได้แก่ ความรู้วิชาสามัญน้อยเกินไป ร้อยละ 20.97 ความรู้วิชาชีพ
 น้อยเกินไป ร้อยละ 17.56 ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติน้อยเกินไป ร้อยละ 24.39
 โรคประจำตัว ร้อยละ 5.37 การเงิน ร้อยละ 20.49 อุปสรรคในด้านอื่น ๆ ร้อยละ
 11.22
4. ผู้สำเร็จการศึกษาเลือกศึกษาต่อ เพราะความรู้ความสามารถที่มีไม่เพียงพอที่
 จะประกอบอาชีพได้ ร้อยละ 31.84 เงินเดือนที่จะได้จากการประกอบอาชีพน้อยเกินไป
 ร้อยละ 25.67 ไม่มีทุนที่จะประกอบอาชีพส่วนตัว ร้อยละ 6.27 ยังไม่ต้องการรับผิดชอบ
 ชีวิต เนื่องจากอายุยังน้อยและยังต้องการเรียนต่ออีก ร้อยละ 14.63 สาเหตุอื่น ๆ ร้อยละ
 22.09 เช่น ยังหางานทำไม่ได้ และต้องการใช้สิทธิเรียนวิชารักษาดินแดน
5. ผู้สำเร็จการศึกษาที่ประกอบอาชีพรับราชการ ร้อยละ 39.54 รัฐวิสาหกิจ
 ร้อยละ 12.79 บริษัทห้างร้านเอกชน ร้อยละ 43.60 ทำงานส่วนตัว ร้อยละ 4.07
 ผู้ประกอบอาชีพที่สำเร็จแผนกวิชาพาณิชยกรรม มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 1300 บาท แผนกวิชา
 ขางอุตสาหกรรมมีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 1351 บาท แผนกวิชาศิลปกรรม มีรายได้เฉลี่ย
 เดือนละ 1517 บาท

6. ผู้สำเร็จการศึกษาที่ประกอบอาชีพ สามารถสอบคัดเลือกเข้าได้ด้วยความสามารถของตนเอง ร้อยละ 45.93 บิคารมารคาและผู้อื่นช่วยเหลือ ร้อยละ 40.70 ผู้ที่มีทุนประกอบอาชีพส่วนตัว ร้อยละ 4.06 ผู้ที่ไต่ทำงานเนื่องจากบริการแนะแนวการประกอบอาชีพของโรงเรียนมีร้อยละ 2.91 และไต่ทำงานทำจากสำนักงานบริการจัดหางาน มีจำนวนน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 0.58 ผู้สำเร็จการศึกษาที่ประกอบอาชีพ ไต่ทำงานตรงกับความรู้ความสามารถที่ไต่ศึกษามา มีจำนวนร้อยละ 59.30 ทำงานไม่ตรงกับความรู้ความสามารถที่ไต่ศึกษามา มีจำนวนร้อยละ 40.70 ซึ่งพวกหลังนี้ส่วนใหญ่ไต่ทำงานเนื่องจากบิคารมารคา หรือผู้อื่นช่วยเหลือฝากให้ทำงาน

7. ผู้ที่ว่างงาน เนื่องจากสอบแข่งขันไม่ได้ ร้อยละ 35.90 เห็นว่างงานไม่เหมาะที่จะทำ ร้อยละ 17.95 ซึ่งเท่ากับผู้ที่รอเวลาที่จะเรียนต่อ ผู้ที่เห็นว่าอัตราค่าจ้างต่ำเกินไป มีร้อยละ 15.38 และว่างงานเนื่องจากความรู้ความสามารถไม่เพียงพอ มีจำนวนร้อยละ 7.69 ผู้ที่ว่างงาน ร้อยละ 87.18 ไต่รับค่าจ้างในขณะว่างงานจากบิคารมารคา ผู้ว่างงานไต่รับค่าจ้างเฉลี่ยเดือนละ 410 บาท ร้อยละ 79.49 ของผู้ว่างงานอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยอาศัยอยู่กับบิคารมารคา ร้อยละ 76.92 อยู่กับญาติและผู้มีพระคุณ ร้อยละ 32.08

8. ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่าสถาบันเดิมที่ตนสำเร็จการศึกษา จัดบริการทางการศึกษาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับพอใช้ คำนเนื้อหาวิชาเฉพาะสาขา อาจารย์ประจำ และความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูอาจารย์อยู่ในระดับดี การจัดบริการทางการศึกษาที่ควรมีการปรับปรุง ได้แก่ คำนการฝึกงานนอกโรงเรียน บริการห้องสมุด และบริการสุขภาพ

9. ความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาและความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างที่มีต่อความสามารถในการปฏิบัติงานวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา มีความสัมพันธ์กันเป็นเส้นตรงเกือบทุกค่านอย่างมีนัยสำคัญ คือ มีความสัมพันธ์กันเป็นเส้นตรงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01 ในคำนความรู้ความสามารถทางวิชาการ ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ คุณลักษณะพิเศษ ทศนคติต่ออาชีพ และโดยส่วนรวม และมีความสัมพันธ์กันเป็นเส้นตรงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ในคำนบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ ส่วนความคิดเห็นในคำนวิธีการปฏิบัติงาน ไม่มีความสัมพันธ์กันเป็นเส้นตรงที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

10. ผู้สำเร็จการศึกษาและผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้าง มีความเห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษาสามารถปฏิบัติงานวิชาชีพได้ดีในทุกด้านและโดยส่วนรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้าน ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ คุณลักษณะพิเศษ บุคลิกภาพ มนุษยสัมพันธ์ และทัศนคติ ต่ออาชีพ

11. ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาที่สำเร็จรุ่นปีการศึกษาต่างกัน ประเมินความสามารถ ในการปฏิบัติงานวิชาชีพของตนเองในทุกด้าน และโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัย สำคัญที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาประเภทวิชาพาณิชยกรรม และ วิชาอุตสาหกรรม ประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานวิชาชีพของตนเองเกือบทุกด้านและ โดยส่วนรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 นอกจากนี้คนมนุษย์-สัมพันธ์ที่ผู้จบการศึกษาประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมประเมินตนเองสูงกว่าผู้จบการศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

12. ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างมีความเห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษา ในแต่ละรุ่นปีการ- ศึกษามีความสามารถในการปฏิบัติงานวิชาชีพโดยส่วนรวม และเกือบทุกด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ยกเว้นด้านบุคลิกภาพและทัศนคติต่ออาชีพที่ ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาประเมินผู้สำเร็จการศึกษา รุ่นปีการศึกษา 2518 และ รุ่นปีการศึกษา 2519 สูงกว่าผู้สำเร็จรุ่นปีการศึกษา 2517 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความ มีนัยสำคัญ .05 ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้าง เห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษาประเภทวิชาพาณิชยกรรม และประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความสามารถในการปฏิบัติงานวิชาชีพไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

จากผลของการวิจัยนี้ โดยส่วนรวมนับว่าสถานศึกษาของเอกชน ได้ช่วยแบ่งเบา ภาระในการจัดการอาชีวศึกษา หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ได้ผลอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพของผู้สำเร็จอาชีวศึกษาในการปฏิบัติงานวิชาชีพเป็นที่พึงพอใจของ ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้าง ซึ่งสถานศึกษาได้ทำการปรับปรุงขอบกรอบบางประการของ การจัดบริการทางการศึกษา ก็จะทำให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพสูงขึ้น สามารถปฏิบัติงาน วิชาชีพได้ผลดีขึ้น และเป็นที่ต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ เพิ่มขึ้นสืบไป

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การใช้ผลการวิจัยเป็นไปอย่างกว้างขวาง ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อสังเกตซึ่งได้จากผลของการวิจัยในครั้งนี้ ตลอดจนถึงการศึกษาค้นคว้างานวิจัยอื่น ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ หนังสือและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาประกอบเพื่ออภิปรายผลของการวิจัยดังนี้

1. จากการติดตามผลผู้สำเร็จอาชีวศึกษา (ม.ศ.6) จากสถานศึกษาเอกชน จะเห็นว่าผู้ที่ออกไปประกอบอาชีพอย่างเดียวกันมีจำนวนเพียงร้อยละ 32.52 ส่วนผู้ที่ศึกษาต่ออย่างเดียวกันมีจำนวนถึง ร้อยละ 46.7 ซึ่งผู้ที่เลือกศึกษาต่อด้วยเหตุความรู้ความสามารถไม่เพียงพอที่จะประกอบอาชีพได้มีถึงร้อยละ 31.34 ผู้ที่ศึกษาต่อที่มีจำนวนสูงมากนี้มีสาเหตุหลายประการ เช่น หางานทำได้ยากเนื่องจากความรู้ความสามารถที่มีไม่เพียงพอที่จะประกอบอาชีพได้ หรือมีงานให้ทำแต่ไม่ยอมสมัครเข้าทำงาน เนื่องจากต้องการศึกษาต่อเพื่อหวังที่จะได้เงินเดือนสูงและมีความก้าวหน้าในการงาน ที่เป็นเช่นนี้มีใช้เพียงแต่ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาเอกชนเท่านั้น แม้สถานศึกษาของรัฐก็มีผลทำนองเดียวกัน เช่น ผู้สำเร็จอาชีวศึกษา (ม.ศ.6) จากสถานศึกษาของรัฐ สาขาวิชาพัฒนศึกษกรรม ช่างอุตสาหกรรม และศิลปกรรม ปีการศึกษา 2517¹ ศึกษาต่อจำนวนร้อยละ 52.79 ประกอบอาชีพร้อยละ 32.59 ผลที่ได้นี้ทำให้มองเห็นว่า หลักสูตรอาชีวศึกษา (ม.ศ.6) กลายเป็นหลักสูตรที่ไม่จบในตัวเอง ซึ่งนึกไปจากวัตถุประสงค์เดิม ที่จะผลิตแรงงานระดับฝีมือ ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ นับตั้งแต่ผู้จัดทำหลักสูตร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ผู้บริหารโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องในค่านอื่น ๆ ควรจะร่วมมือกันทำการแก้ไข โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาเป็นแหล่งสำคัญในอันที่จะปลูกฝังทัศนคติในการประกอบอาชีพให้กับนักเรียนของตนได้เป็นอย่างดี เพราะจากผลการวิจัยในเรื่องนี้ผู้สำเร็จการศึกษาที่ประกอบอาชีพส่วนใหญ่

¹ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, รายงานประจำปี 2519 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมศาสนา, 2519), หน้า 66-70.

โดยปฏิบัติงานวิชาชีพเป็นที่พอใจของผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างเป็นอย่างมาก และถึงแม้ว่าผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่จะศึกษาต่อ แต่ยังมีอุปสรรคอันสำคัญในการศึกษาต่อ คือ มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติน้อยเกินไป ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความบกพร่องของการจัดบริการทางการศึกษา เช่น อุปสรรคการสอน โรงฝึกงาน และวัสดุฝึกที่มีไม่เพียงพอ เป็นต้น จึงน่าที่จะมีการฝึกงานภาคสนามก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา เช่น ส่งนักเรียนแผนกช่างอุตสาหกรรม เข้าฝึกงานในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดย่อมในท้องถิ่น หรือส่งนักเรียนแผนกพาณิชยกรรม เข้าฝึกงานตามบริษัทห้างร้าน หรือร้านสหกรณ์ภายในโรงเรียน ซึ่งน่าจะเป็นการแก้ปัญหาในค่านี้นี้ได้มาก อุปสรรคที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการศึกษาต่อ คือ ผู้สำเร็จการศึกษาที่ศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของรัฐบาล ร้อยละ 69.76 ระดับปริญญาของรัฐ คือ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ร้อยละ 19 เห็นว่า ตนเองมีความรู้วิชาสามัญน้อยเกินไป ซึ่งแสดงว่า ถึงแม้ว่าผู้สำเร็จอาชีวศึกษาจะศึกษาต่อในสายวิชาเดิมของตนก็ยังมีอุปสรรคในการศึกษาต่อ คือ มีความรู้วิชาสามัญไม่เพียงพอ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุเนื่องมาจากคุณภาพในการให้การศึกษาของสถานศึกษา เอกชนยังคงคอยอยู่ หรืออาจเนื่องมาจากคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาเองก็ได้ สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาที่ประกอบอาชีพส่วนใหญ่สอบคัดเลือกเข้าได้ด้วยความสามารถของตนเอง รองลงมา คือ มีผู้ช่วยเหลือฝากให้ทำงาน ซึ่งประเภทหลังนี้ มักจะประกอบอาชีพไม่ตรงกับความรู้ความสามารถที่ตนได้ศึกษามา

2. การจัดบริการทางการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนที่อยู่ในระดับดี คือ คำนึงเนื้อหาวิชาเฉพาะสาขา อาจารย์ประจำ และความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูอาจารย์ แสดงว่าสถานศึกษา เอกชน มุ่งเน้นให้ผู้สำเร็จอาชีวศึกษามีความรู้ในเนื้อหาวิชาชีพให้มากพอที่จะเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ ส่วนในด้านเนื้อหาวิชาสามัญ เนื้อหาวิชาเลือก อาจารย์พิเศษ อุปสรรคการเรียนการสอน โรงฝึกงานหรือห้องปฏิบัติการ วัสดุฝึก ชั่วโมงฝึกงานในโรงฝึกงาน บริการแนะแนวศึกษาต่อและประกอบอาชีพ การอบรมเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี การส่งเสริมบุคลิกภาพ และกิจกรรมเสริมหลักสูตร อยู่ในระดับพอใช้ ซึ่ง

การจัดบริการทางการศึกษาในค่านต่าง ๆ ดังกล่าวนี้ถ้ามีการปรับปรุงให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ก็อาจจะช่วยขจัดปัญหาในค่านต่าง ๆ ของผู้สำเร็จการศึกษาทั้งที่ศึกษาต่อและประกอบอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริการแนะแนวเกี่ยวกับค่านการประกอบอาชีพควรได้รับการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากกว่าที่เป็นอยู่ เพราะจะได้ลดอัตราผู้ที่ประสงค์ศึกษาต่อและลดอัตราการว่างงานของผู้สำเร็จการศึกษาค่านหนึ่งด้วย

3. ความคิดเห็นต่อความสามารถในการปฏิบัติงานวิชาชีพของผู้สำเร็จอาชีวศึกษา และผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้าง มีความสัมพันธ์กันสูงทั้งในค่านส่วนรวมและเกือบทุกค่าน นอกจากในค่านวิธีการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในค่านการวางแผนการปฏิบัติงาน และความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้อาจเนื่องจากว่าผู้สำเร็จการศึกษามีความภาคภูมิใจในตัวเอง จึงคิดว่าตนเองปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี ส่วนผู้บังคับบัญชาเป็นผู้มีประสบการณ์สูง จึงมีความเห็นว่าความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษายังไม่ถึงถึงขนาดที่ต่องการ

4. เมื่อพิจารณาความสามารถในการปฏิบัติงานวิชาชีพของผู้สำเร็จอาชีวศึกษา (ม.ศ.6) จากสถานศึกษาเอกชน โดยส่วนรวมแล้ว สถานศึกษาเอกชนได้ผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่มีความสามารถและคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้เป็นที่พอใจทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้สำเร็จการศึกษาเอง แสดงว่าการฝึกอบรมที่สถานศึกษาเอกชนได้จัดให้กับผู้สำเร็จการศึกษานั้น ผู้สำเร็จการศึกษานำไปใช้ในการปฏิบัติงานการประกอบอาชีพได้เป็นที่พอใจ ทั้งผู้ปฏิบัติงานและผู้บังคับบัญชาพอสมควร เมื่อพิจารณารายละเอียดในค่านแล้วผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ คุณลักษณะพิเศษ บุคลิกภาพ มนุษย์สัมพันธ์และทัศนคติต่ออาชีพอยู่ในเกณฑ์ เป็นที่พอใจในระดับค่อนข้างสูงทั้งของผู้บังคับบัญชาและผู้สำเร็จการศึกษาเอง สำหรับการปฏิบัติงานวิชาชีพของผู้สำเร็จอาชีวศึกษา ที่ทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้สำเร็จการศึกษาเองมีความเห็นว่าอยู่ในระดับพอใช้ ไล่แก่

4.1 ความรู้ความสามารถทางวิชาการ เกี่ยวกับ ความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับภาษาอังกฤษเทคนิคในสายงานที่ปฏิบัติ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเทศบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ และการค้นคว้าหาความรู้

เพิ่มเติมจากแหล่งวิชาการต่าง ๆ แสดงว่าผู้สำเร็จการศึกษาใช้ความรู้ความสามารถต่าง ๆ ค่อนข้างข้างต้นไม่มากเท่าที่ควร อาจเนื่องจากว่า ในสายงานที่ปฏิบัติไม่จำเป็นต้องใช้ ความรู้ความสามารถข้างต้นเท่าไรนัก สำหรับการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งวิชาการ ต่าง ๆ ผู้สำเร็จการศึกษาไม่ค่อยได้ปฏิบัติ อาจเนื่องจากต้องรับผิดชอบงานประจำมากหรือ อาจจะเนื่องมาจากผู้สำเร็จการศึกษาขาดการฝึกฝนในค่านนี้ก็ได

4.2 ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพเกี่ยวกับการซ่อมแซมเครื่องมือเครื่องใช้ อาจเป็นเพราะผู้สำเร็จการศึกษาขาดการฝึกฝนอบรมในค่านนี้มาก่อน เนื่องจากในขณะที่ ศึกษาอยู่มักจะมีเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนทำหน้าที่ค่านนี้อยู่แล้ว

4.3 วิธีการปฏิบัติงานในค่าน การวางแผนการปฏิบัติงานและการพัฒนาการ ปฏิบัติงาน คุณลักษณะพิเศษในค่านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และความเป็นผู้นำ มนุษย์สัมพันธ์ ในค่านความสามารถในการเป็นผู้นำที่ดี ความสามารถในการต่าง ๆ เหล่านี้ ต้องอาศัยการ ฝึกฝนอบรมเป็นเวลานานพอสมควร ดังนั้น อาจเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น ความบกพร่องของหลักสูตร ความบกพร่องของสถานศึกษาที่ให้การฝึกฝนอบรมในค่านนี้ไม่เพียงพอหรืออาจให้การฝึกฝนอบรมดี แต่ผู้สำเร็จการศึกษาไม่ซามซึ่งพอที่จะนำไปปฏิบัติให้ได้ผลดี ดังนั้น จึงควรรหาสาเหตุที่แท้จริงแล้วทำการแก้ไขในเรื่องเหล่านี้ เพื่อที่จะได้เป็นการส่งเสริม ให้ผู้สำเร็จอาชีวศึกษา (ม.ศ.6) จากสถานศึกษาเอกชน มีคุณภาพดีและเป็นที่ต้องการของ หน่วยงานต่าง ๆ มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

5. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละรุ่นปีการศึกษา และแต่ละแผนกวิชาที่สำเร็จโดย ส่วนรวมแล้ว ปฏิบัติงานวิชาชีพไม่แตกต่างกัน ทั้งในทัศนะของตนเองและในทัศนะของผู้บังคับ- บัญชา แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาเอกชนได้ผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพอยู่ในระดับเดียว ไม่ดีขึ้นหรือเลวลง ซึ่งจากการอภิปรายผลในข้อที่แล้วมาแสดงให้เห็นว่า ถ้าสถานศึกษาได้ ปรับปรุงการจัดบริการทางการศึกษาบางค่านให้ดีขึ้น ก็จะช่วยให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพ สูงขึ้น สามารถปฏิบัติงานวิชาชีพได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นที่ต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ เพิ่มขึ้น สืบไป

ขอเสนอแนะสำหรับผู้สนใจจะทำการวิจัยในท่านองนี้

1. ควรมีการศึกษาสาเหตุที่ผู้สำเร็จอาชีวศึกษามุ่งศึกษาต่อมากกว่าประกอบอาชีพ เพื่อผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาจะได้ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ให้เป็นหลักสูตรที่จับในตัวเองต่อไป
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบอุปสรรคในการศึกษาต่อ ระหว่างผู้สำเร็จอาชีวศึกษา (ม.ศ.6) จากสถานศึกษาของรัฐ กับผู้สำเร็จอาชีวศึกษา (ม.ศ.6) จากสถานศึกษาเอกชน เพื่อผู้ที่จัดการอาชีวศึกษาจะได้ทราบขอบกพร่องในการจัดบริการทางการศึกษา และได้ทราบแนวทางที่จะปรับปรุงการจัดการศึกษาให้ตรงเป้าหมายต่อไป
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติงานวิชาชีพของผู้สำเร็จอาชีวศึกษาที่สามารถสอบคัดเลือกแข่งขันเข้าทำงานได้เอง กับผู้ที่มีพรรคพวกฝากเข้าทำงานว่ามีความสามารถในการปฏิบัติงานวิชาชีพแตกต่างกันหรือไม่
4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระหว่างผู้สำเร็จอาชีวศึกษา (ม.ศ.6) จากสถานศึกษาเอกชน และจากสถานศึกษาของรัฐ เพื่อจะได้ทราบคุณภาพในการจัดการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาเอกชน ว่าเกินหรือค้อยกว่าการจัดการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาของรัฐ หรือไม่ และอย่างไร
5. ควรมีการติดตามผลการปฏิบัติงานวิชาชีพของผู้สำเร็จอาชีวศึกษา (ม.ศ.6) ที่สำเร็จรุ่นปีการศึกษา 2520 และ รุ่น 2521 เพื่อตรวจสอบผลการวิจัยกับผลการวิจัยครั้งนี้ อันจะเป็นข้อยืนยันในการที่จะปรับปรุงการจัดการศึกษาของเอกชน ให้สามารถผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่ได้มาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ มากที่สุด